

Arbeten inom vattenskydds- områden och vid vatten

När arbete utförs nära vatten eller så att grundvatten kan påverkas gäller det att vidta extra försiktighetsåtgärder så att eventuellt spill av olja och kemikalier inte når vattnet. Ta reda på om vattnet används som dricksvattentäkt eller om det finns särskilda skyddsvärden i området! Se även till att ha kontroll över var kommunens vattenskyddsområden finns och hör efter vilka skyddsföreskrifter som gäller!

För att skydda vattnet i vattentäkter, både grund- och ytvattentäkter, inrättas vattenskyddsområden med särskilda skyddsföreskrifter.

Hantering, lagring och användning av petroleumprodukter regleras i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om skydd mot mark- och vattenförorening vid lagring av brandfarliga vätskor och i f d Sprängämnesinspektionens föreskrifter om öppna cisterner och rörledningar m m för brandfarliga vätskor. Det finns bland annat krav på att tankar inom vattenskyddsområde, som rymmer minst 250 liter petroleumprodukter, ska vara kontrollerade av ackrediterat kontrollorgan.

Petroleumprodukter är mycket besvärliga föroreningar i vatten. Det räcker exempelvis med en liter dieselolja för att göra en miljon liter vatten odrickbart. Eftersom oljeföroreningar kan bli kvar under mycket lång tid (flera år) i mark och grundvatten kräver hanteringen av brandfarliga vätskor speciell uppmärksamhet inom vattenskyddsområde.

När ett vattenskyddsområde inrättas fastställer länsstyrelsen/kommunen vattenskydds-föreskrifter. Några vanliga skydds-föreskrifter är till exempel:

- Vid olycka ska alltid 112 kontaktas omedelbart om händelsen kan medföra risk för förorening av vatten. Detta gäller ju även utanför dricksvattentäkter.
- Fordons- och båttrafik kan vara reglerat så att t ex motordrivna båtar, traktorkörning på is etc inte får framföras utan särskilt tillstånd. Med hänsyn till risk för läckage av oljor förekommer ofta begränsningar i rätten att ställa upp arbetsfordon.
- Hantering av oljor ska ske på en yta som är ogenomsläpplig och som är så utformad att spill av föroreningar och förorenat vatten kan samlas upp och omhändertas.
- Gamla maskiner läcker ofta hydraulolja och därför bör det alltid finnas med någon sorts spillplåt och saneringsutrustning på plats.
- Bekämpningsmedel får inte användas yrkesmässigt inom vattenskyddsområde utan tillstånd.
- Schaktningsarbeten av större omfattning får inte ske utan tillstånd av tillsynsmyndigheten.
- Ofta får man inte transportera farligt gods inom den primära zonen.
- I övrigt kan det förekomma förbud mot t ex vissa energianläggningar, infiltration av avlopp, utsläpp av spillvatten, grustäktverksamhet, deponering av snö, asfalt etc.

Vattenverksamhet

Vattenverksamhet enligt miljöbalken avser alla arbeten i vatten som muddring, bryggbyggen, pålning, grävning, fyllning, sprängning, utrivning, rensning eller åtgärder som syftar till att förändra vattnets djup eller läge. Vidare omfattas även bortledande av grundvatten eller tillförsel av vatten för att öka grundvattenmängden, samt åtgärder som utförs för att avvattna mark. Även grävarbeten i strandkant kan räknas som vattenverksamhet, om vattenståndet normalt är högre. Vattenverksamhet får bedrivas endast om dess fördelar från allmän eller enskild synpunkt överväger skadorna av den.

Vattenverksamhet är tillståndspliktig. Ansökan om tillstånd prövas av Miljödomstolen och Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Inför en ansökan ska samråd ske med Länsstyrelsen. Om det är uppenbart att varken enskilda eller allmänna intressen skadas av vattenverksamheten behövs inget tillstånd. Länsstyrelsen gör i vissa fall bedömningen om allmänna intressen skadas.

Vattenverksamhet och markavvattning är tillståndspliktiga enligt miljöbalken.

Dikning

Dikning är tillståndspliktig enligt miljöbalken om den utförs för att avvattna mark, eller när den utförs för att sänka eller tappa ur ett vattenområde, eller för att skydda mot vatten, när syftet med dikningen är att varaktigt öka en fastighets lämplighet för något visst ändamål. Detta kallas markavvattning.

Praktiskt taget all dikning kräver tillstånd. Några få undantag finns dock som inte kräver tillstånd:

- Rensning av befintliga ännu fungerande diken (dock inte naturliga bäckar). Rensningen får endast utföras till ursprungligt djup och läge.
- Skyddsdikning på skogsmark i samband med avverkning för att temporärt avleda över-skottsvatten.
- Täckdikning på åkermark.

Strandskydd

Vid hav, sjöar och vattendrag råder generell strandskydd enligt 7 kap 13 § MB, och omfattar land- och vattenområdet intill 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Utökad strandskydd, upp till 300 meter från strandlinjen, gäller dessutom i många områden. Kommunen kan ge besked om detta.

Syftet med strandskyddet är att trygga förutsättningarna för allmänhetens friluftsliv, samt bevara goda livsmiljöer på land och i vatten för växt- och djurlivet.

Inom strandskyddsområdet är det förbjudet enligt 7 kap 16 § MB att:

- Uppföra nya byggnader (undantag finns för vissa byggnader som inte ska användas som bostad).
- Ändra byggnader så de kan tillgodose ett väsentligen annat ändamål än de tidigare har använts till.
- Utföra grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten för bebyggelse som avses i ovanstående punkter.
- Utföra andra anläggningar eller anordningar som hindrar eller avhåller allmänheten att beträda ett område där allemansrätten gäller, eller som väsentligen försämrar livsvillkoren för växt- och djurarter.
- Utföra andra åtgärder som väsentligen försämrar livsvillkoren för växt- och djurlivet.